

DJUR SOM INGEN SETT UTOM VI
Pedagogiskt material för daghem och förskolor

Innehåll

Innehåll	2
Förord	3
Boksamtal	5
1 Språkens rika värld	7
Berättarverkstad	7
Förklara och lyssna	7
Rimkistan	8
2 Mina många uttrycksformer	11
Musik med ”djur som ingen hört”	11
Bildberättelse	12
Skapa egna fantasidjur	13
3 Jag och vår gemenskap	15
Vår livsmiljö	15
4 Jag utforskar min omgivning	17
Sifferjakten	17
5 Jag växer, rör på mig och utvecklas	18
Djurkavalkaden – röst och rörelser	18
Djurdans	20
Mjuk djurgymnastik	20
Diktmassage	22

Förord

Bilderboken *Djur som ingen sett utom vi* av Ulf Stark och Linda Bondestam vann Snöbollen-priset för den bästa bilderboken 2016 och Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2017. Bildmuseet i Umeå och Umeå universitet producerade i samband med Snöbollen-priset utställningen *Djur som ingen sett utom vi* som Nordisk kulturkontakt sedan köpte och ställde ut på sitt specialbibliotek 11.1- 28.3.2018. Utställningen besöktes av 46 barngrupper som fick ta del i olika slags kreativa evenemang som ordnades i samarbete med de svenska lärarutbildningarna vid Helsingfors universitet. Blivande barnträdgårdslärare och lärare genomförde sagostunder med barngrupper från daghem, förskolor och skolor i Helsingforsregionen. Sagostunderna utgick från Ulf Starks och Linda Bondestams bilderbok och från själva utställningen av bilder från boken. Målsättningen var att ge de besökande barnen mångsidiga möjligheter att fördjupa sin erfarenhet av texterna och bilderna.

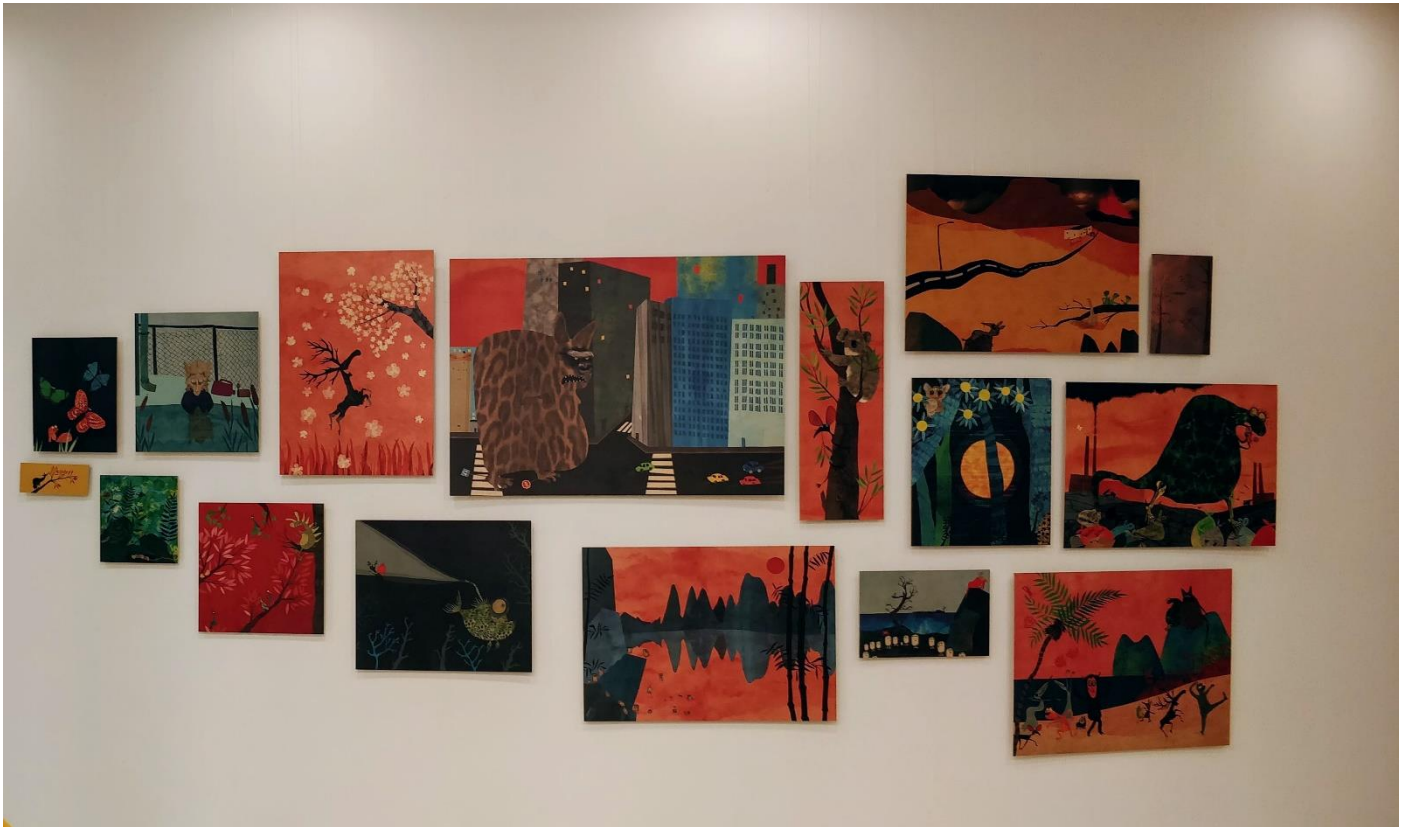
De olika aktiviteterna i det här pedagogiska materialet utgår från de erfarenheter ett trettiotal studenter vid Helsingfors universitets svenska studieinriktning för barnträdgårdslärare gjorde i sina möten med barngrupperna. Materialet kan förhoppningsvis ge inspiration till dig som tillsammans med en barngrupp planerar att besöka utställningen. Vi hoppas att du ska finna nya uppslag till hur barns känslor och tankar kan ges utrymme och uttryckas, hur texternas och bildernas innehåll kan bearbetas före, under eller efter besöket på utställningen, hur texterna och bilderna kan få fortsatt liv genom barns hundra språk.

Det pedagogiska materialet inleds med en inspiration till boksamtal som kan föras med utgångspunkt i bokens dikter. De förslag till aktiviteter som sedan följer, har strukturerats tematiskt utgående från de fem lärområden som gestaltas i de finländska styrdokumenterna för småbarns pedagogik och förskoleundervisning. Lärområdena är tänkta att kombineras och anpassas i en helhetsskapande verksamhet som utgår från barnens intressen och kompetens. Varje aktivitet beskrivs med hjälp av rubrikerna Mål, Material och Metod. En central princip har varit att skapa förutsättningar för genuina lärande gemenskaper – aktiviteter där barn och pedagoger deltar på likvärdiga grunder. Tanken är alltså att du som pedagog tillsammans med barnen på ett lekfullt sätt utforskar den tematik som kan skönjas i såväl bok som utställning.

Låna och läs gärna boken både innan och efter ert besök på utställningen. Varje läsning öppnar upp för spännande samtal och oanade insikter! Läsning i mindre grupper om 4-6 barn rekommenderas för att ge utrymme för barnens eget meningsskapande.

Vi önskar dig och din barngrupp givande utställningsupplevelser!

Studenterna vid studieinriktningen för barnträdgårdslärare
Ann-Christin Furu, universitetslektor på Helsingfors universitet
Mikaela Wickström, specialbibliotekarie på Nordisk kulturkontakts specialbibliotek

Boksamtal

Vi vill inleda det här pedagogiska materialet med att slå ett slag för boksamtal. Bilderböcker överlag – och alldeles särskilt den typ av bilderbok som ligger till grund för utställningen *Djur som ingen sett utom vi* – bjuder på ypperliga möjligheter att föra samtal som ger barn och pedagoger möjlighet till gemensamt meningsskapande kring böckernas tematik. Bilderna och texten inbjuder till olika tolkningar. Här finns utrymme att se och höra många perspektiv, utforska språkliga nyanser och visuella skiftningar, upptäcka och diskutera variationer i uppfattningar av innehållet. På så sätt stärks också barnens utveckling av litteracitet och multilitteracitet. Allt det här berikar och fördjupar barnens, men ofta också pedagogens, upplevelser av boken och ökar därför vanligen intresset för böcker överlag. Genom boksamtal får barnen också möjlighet att lyssna på varandra, att uttrycka sina egna tankar och känslor, att ingå i en respektfull samtalskultur.

En förutsättning för ett meningsfullt arbete med barnlitteratur är att atmosfären under bokstunden är inbjudande och trygg. Relationerna mellan dem som deltar måste bygga på tillit och respekt. Som pedagog bär du huvudansvaret för att så är fallet. Din närvaro och ditt engagemang i läsningen och samtalet smittar av sig på barngruppen. Genom dina ordval, din röst användning och ditt kroppsspråk skapar du förutsättningarna för att barnen ska stiga in i bilderbokens fantasifulla värld och dela med sig av de tankar och känslor läsningen väcker.

De yttre ramarna för läsningen – var, när och hur den sker – har givetvis också betydelse. Sätt därför gärna en gnutta energi på att skapa en lugn och tydlig ram för både läsningen och samtalet! Tänk på att introducera barnen till boken. Visa pärmen (framsida och baksida) och berätta vilken titeln är. Berätta vem som skrivit dikterna och vem som gjort illustrationerna. Fråga gärna om boken är bekant för något av barnen. Kanske vill du också säga några ord om vad den handlar om och hur du tänkt att ni ska arbeta vidare med den. Koppla ihop boken med utställningen ni ska se eller redan har sett.

Förbered alltid din egen läsning genom att bekanta dig med boken, fundera på textens och bildernas budskap. Tänk igenom hur du vill gestalta texten: Hur kan du fånga barnens intresse genom att variera din röststyrka, röstläge och röstkvalitet? Hur kan du öka inlevelsen genom att variera ditt tonfall? Hur kan du fånga intresse genom att växla tempo och stanna upp med pauser? Vill du kanske ta med hela kroppen i läsningen och låta gester, miner och blickar krydda läsningen? Utforska text och bilder och grunna på hurdana frågor du skulle kunna ställa till barnen. Tänk på att de bästa frågorna ofta är de undrande, öppna, utforskande – de som saknar ett entydigt svar. Kanske kan du få uppslag från följande förslag:

Jag undrar...

Männe...

Vad tror ni att...

Hur tänker ni...

Hur kändes det när...

Vad tror ni hände sedan?

Varför blev det männe så?

Kan det vara så att...

Berätta!

Hur tänker ni andra?

Ett boksamtal kan förstås utföras på oändligt många sätt. Anpassa ditt samtal efter barnens kompetens och ålder, deras intressen och bakgrundskunskaper. Du kan aningen välja att stanna upp och samtala med barnen under läsningen – till exempel efter varje dikt – eller att samtala först efter att alla dikterna är lästa. Se bara till att barnen vet vilket som gäller! Kanske kan du få inspiration för dina boksamtal från någon av följande frågor:

Nu när vi läst boken, var den ungefär som ni tänkte er?

Har ni läst några andra böcker som liknar den här? Vilka? Vad är det som påminner?

Hade någon av er läst boken förut? Upptäckte ni något nytt nu? Berätta!

Fanns det ord i boken som ni tyckte var konstiga eller svåra? Vilka?

Vad tänker ni om bilderna i boken? Berätta!

Kände ni igen stilen på bilderna från någon annan bok? Vilken? Hur märktes det?

Var det något särskilt ni gillade – eller INTE gillade – i boken?

Fanns det några bilder ni tyckte om – eller INTE tyckte om?

Vilken känsla fick ni av boken? Berätta!

Var det någonting som var konstigt eller svårt att förstå – vad?

Var det någonting särskilt som ni skulle vilja prata mer om?

Bemöt alltid barnens tankar och känslor med intresse och uppskattning. Var lyhörd och lyssna in deras tolkningar. Låt olika perspektiv få finnas sida vid sida och dela gärna med dig av dina egna tolkningar i lagom doser. Kom också ihåg att boksamtal inte är en metod, utan ett förhållningssätt som bidrar till att barn och vuxna skapar mening i tillvaron – tillsammans.

1 Språkens rika värld

I fokus för lärområdet *Språkens rika värld* står barnens kommunikationsfärdigheter och deras utvecklande av språklig kompetens, medvetenhet och identitet. Här uppmärksammas språklig förståelse och uttrycksförmåga, men också språkets form, innehåll och funktion.

Berättarverkstad

Mål: Att utveckla barnens berättarfärdigheter

Material: Boken, papper, penna

Metod: Sätt er i en ring. Återkoppla till utställningen. Instruera barnen: “nu ska vi tillsammans hitta på en saga om ett av djuren från utställningen”. Vilket djur vill ni berätta om? Stötta barnen i att skapa en sammanhängande berättelse (med personer, platser, problem) och använd dig av olika prompter som för berättelsen vidare:

“Det var en gång en...”

“hen bodde...”

“varje dag brukade hen...”

“tills en dag...”

“men då plötsligt...”

“änligen så kom...”

“efter den dagen...”

Hjälp vid behov barnen att sammanfatta sin berättelse. Skriv ner berättelsen i dess huvuddrag och låt gärna barnen illustrera den.

Förklara och lyssna

Mål: Att stöda språklig uppmärksamhet och språklig uttrycksförmåga. Samtidigt tränar man turtagning, lyhördhet och instruktioner (att uppfatta dem och att ge dem). Övningen lämpar sig för barn i åldern 5-6 år, men kan givetvis anpassas till yngre barn.

Material: Kraftpapper (storlek A2 eller A3), kriter, en stor korg

Metod: Sätt er i en ring. För barnens tankar till utställningen eller boken och be barnen berätta om sina intryck av djuren. Syftet är att samtala om de olika djuren – och konstatera att de ser ut på helt olika sätt. Ge sedan instruktionen att barnen parvis ska få rita varsitt överraskningsdjur, men på ett lite ovanligt sätt. Dela in barnen i par som får en anvisad plats i rummet där två papper och kriter finns utplacerade.

Barnen sitter med ryggarna mot varandra medan de utför aktiviteten. Det ena barnet beskriver hur hans påhittade fantasidjur ser ut: dess storlek, dess form, dess färger osv. Det andra barnet lyssnar noga och ritar. När bilden är klar rullar konstnären ihop sin bild till ett "hemligt" brev som sätts i den stora korgen och så växlar man roller.

När alla gjort varsin bild är det dags att samlas i en stor ring igen för att öppna ett brev i taget och tillsammans utforska och diskutera hurdana bilderna blev. Stöd barnen i att upptäcka att djuren kan se ut precis hur som helst – att vi har olika bilder inne i våra huvuden - och att det därför är viktigt att beskriva noga och lyssna uppmärksamt!

Rimkistan

Mål: Att uppmärksamma vad rim är och att kunna skapa rim själva. Att upptäcka vad en dikt är och att själv kunna skapa en dikt. Den här aktiviteten utvecklar även känslan av gemenskap och samarbetsförmågan mellan pedagoger och barn, men även barnen sinsemellan.

Material: En liten "rimkista" i vilken det finns ett kuvert (som innehåller en ihoprullad kopia av bokens pärmbild och den korta dikt som finns på pärmens insida) samt papper och penna, tio färggranna "rimlås" (olikfärgade post-it-lappar)

Metod: Sätt er i en ring. Inled stunden med att lyfta frågan om vad ett rim är: hur vet man att ett ord rimmar med ett annat? Läs sedan utvalda dikter ur boken. Under läsningen stannar du upp och samtalar med barnen om de olika djuren: Vilka är de? Hur ser de ut? Vad känner de? Tillsammans reder ni också ut eventuella nya ord eller krångliga begrepp.

Under läsningen av varje dikt letar ni tillsammans efter rim. Hjälp vid behov barnen att upptäcka rimmen i dikterna, t.ex. genom att läsa extra långsamt och tydligt. Vartefter barnen uppmärksammar rimmen öppnas de tio rimlåsen – ett i taget.

När barnen hittat tio rim krävs ännu att barnen hoppar tio gånger för att rimkistan ska öppnas. Rimkistan innehåller ett kuvert där det står "Till barnen i (gruppens namn)". Inne i kuvertet finns en ihoprullad kopia av bokens pärmbild och dikten på pärmens insida. Dikten indikerar att djuren på pärmbilden inte har egna dikter inuti boken: "*På framsidan kan du se ett par som aldrig sa vilka dom var*". Det blir då dags för barnen att sagotera fram en dikt kring något eller några av dessa djur. Tillsammans funderar och diskuterar ni på frågan "Vad är en dikt?" och barnen får berätta vilka kännetecknen för en dikt är. Barnen får sedan turvis hitta på några ord eller en rad till dikten och du hjälper till bara vid behov. Under processen antecknar du barnens bidrag och sammanställer dem. Avslutningsvis läser du upp dikten för barnen och knyter ihop aktiviteten. Dikten kan efteråt ställas ut tillsammans med bilden på en synlig plats på barnens daghem eller förskola.

2 Mina många uttrycksformer

Lärområdet *Mina många uttrycksformer* fokuserar utvecklingen av barns mångsidiga och helhetsbetonade uttrycksförmåga genom musikaliska, visuella, verbala och kroppsliga uttrycksformer. Genom sina olika uttryck undersöker, tolkar och skapar barnet mening i sin tillvaro. Här står barnets fantasi och kreativitet i centrum. Inom detta lärområde är avsikten också att låta barnet bekanta sig med olika kulturformer och konstarter. Under det här temat ger vi förslag på tre olika aktiviteter som utgår från skapande i musik, bild och hantverk.

Musik med ”djur som ingen hört”

Mål: Att barnen tolkar sin upplevelse av de olika djuren och uttrycker den med hjälp av instrument och röst – enskilt och tillsammans. Målet är att stöda barnens kreativitet och uttrycksförmåga, samt förmåga att skapa musik tillsammans.

Material: Boken, en tygpåse, printade bildkort av samtliga 27 djur i boken, instrument (minst lika många som antalet barn i gruppen) – t.ex. triangel, maracas, xylofon, kastrullock, metallbunke och trägaffel, sushipinnar, burkar med olika fyllning (riskorn, strösocker, bönor, linser, flingor), en burk med Duploklossar...

Metod: Sätt er i en cirkel på golvet. Ha en tygpåse med bildkort och boken till hands, samt instrumenten synliga. Berätta att det i tygpåsen finns bilder på djur som ingen sett, som alla har en egen dikt som ni ska lyssna till. I tur och ordning får barnen dra ett bildkort som ni tillsammans undersöker genom att samtala om dess form och utseende, hur det verkar vara som ”typ”. Leta sedan i boken fram uppslaget där djuret finns, läs och samtala om dikten.

Övergå sedan till att fundera hur barnen tror att djuret låter: Starkt? Svagt? Mörkt? Ljust? Mjukt? Skarpt? Snabbt? Långsamt? Experimentera med den egna rösten eller med de olika instrumenten för att få fram ljud som barnen tycker passar ihop med djuret. Till den här aktiviteten kan ni också koppla rörelser, ifall barnen är intresserade av att uttrycka sig fysiskt.

När barnen skapat ljud till respektive djur kan ni sätta samman alla djuren och ”spela ihop” ett gemensamt stycke. Här kan antingen du eller något av barnen turvis fungera som dirigent. Barnen kan delvis spela enskilt (solon som berättar om enskilda djur), delvis samtidigt, utgående från dirigentens instruktioner. Om barnen vill kan ni spela in den slutliga versionen av musikstycket med en surfplatta och låta barnens föräldrar och syskon ta del av det.

Bildberättelse

Mål: Att barnen utvecklar sitt bildseende och sin förmåga att uttrycka sig genom bilder. Uppgiftens svårighetsgrad anpassas enligt barnens intresse, kunskaper och ålder.

Material: Papper (gärna A2), akrylfärger, penslar, förkläden. Ha boken och/eller bilder från utställning samt anteckningsmaterial till hands. Eventuellt lugn musik.

Metod: Inled bildstunden med att blicka tillbaka på läsningen av boken och/eller besöket på utställningen. Vilka former och färger hade djuren? Vilka känslor väckte de? Vilka färger fanns i bilderna? Vilka stämningar väckte de? Vilka bilder tyckte barnen om – och varför?

Ta sedan fram boken och titta närmare på uppslaget om Nomadinen. Fundera på om det finns någon figur som återkommer på flera ställen i bilderna som tillsammans bildar uppslaget. Kanske ser ni att Nomadinen rör sig i tre helt olika miljöer? På vilket vis märker man att de är olika? Instruera barnen att de nu själva ska få arbeta med egna bildberättelser kring ett fantasidjur de själva skapar. Barnen kan välja om de gör endast en bild (en miljö) eller en serie med tre bilder på samma ark (tre miljöer).

Spela gärna lugn musik i bakgrunden när barnen sätter igång med bildskapandet. Låt barnen arbeta koncentrerat och ta god tid på sig i arbetet med både djuren och miljöerna. Stöd vid behov de skapande processerna genom att samtala om det barnen gör: fråga om färger, former, detaljer i bilden. När barnen är klara ger du varje barn möjlighet till korta samtal om figuren och miljön. Var är djuret nu? Varifrån kommer det? Vart är det på väg? Uppmuntra barnet att skapa en liten berättelse kring bilden. Dokumentera gärna!

När bilderna har torkat kan ni ordna en liten bildvisning. Barnen sitter i en stor ring och varje barns bild visas i tur och ordning på ett staffli. Konstnären själv får berätta hur hen tänkt: Vad är det för ett djur? Vilken är miljön? Kanske kan barnet också berätta en liten berättelse utgående från bilden, särskilt om den innehåller flera delar. Bjud in de andra barnen till att dela sina tolkningar av bilden! Ställ slutligen ut bilderna och berättelserna på synlig plats och bjud in besökare, föräldrar och syskon att ta del av hur er upplevelse av utställningen utmynnade i en egen utställning av bilder med fantasidjur.

Skapa egna fantasidjur

Mål: Att barnen utvecklar sin förmåga att skapa flerdimensionellt i olika material och tekniker. Uppgiften utvecklar även barnens arbete med en längre skapande process: planering, utförande och reflektion kring bilden. Uppgiften förutsätter att barnen bekantat sig med boken och/eller utställningen. Gör gärna uppgiften i mindre grupper med 5-6 barn åt gången.

Material: Beroende på barnens ålder och tidigare erfarenheter kan barnen antingen få möjlighet att jobba i ett specifikt material eller att välja bland olika material och tekniker. Ställ fram t.ex. tyg, filt, garn, flörtkolor, piprensare, paljetter, tygblommor, trä, (olika typer av) papper, kartong, modellera. Inbjud gärna till återbruk av t.ex. toarullar, äggkartonger, vellpapp, champagnekorkar... Tillgång till pennor, kritor, lim, saxar och de verktyg som kan behövas för respektive material.

Metod: Aktiviteten inleds med att ni sätter er i en stor ring. Inled skapandestunden med att återknyta till boken/utställningen och be barnen berätta (kort) om sina erfarenheter. Ge sedan instruktionen att alla ska få skapa ett alldeles eget fantasidjur. Uppgiften kan göras i flera led, vilket fördjupar processen.

Varje barn börjar med att göra en grov skiss (på en vit A4) för hur det egna djuret ska se ut. Tillsammans med pedagogen får barnet diskutera sin planering: djurets form och storlek, dess färger, strukturen på de material som kan användas. Fundera gärna på val av lämpliga material och tekniker och ge barnen stöd i planeringen av de olika faserna i själva skapandet. (Beräknad tidsåtgång 10-15 minuter.)

Utgående från skissen får barnen skapa sina egna fantasidjur. Utgångspunkten är att varje fantasidjur blir unikt och att pedagogen stöder, men inte styr, barnets process. Vartefter barnen blir färdiga med sina fantasidjur samtalar du med var och en av dem om både produkt och process: Har djuret ett namn? Var bor det? Vad tycker det om att äta? Hur var det att göra djuret? Vad var lätt/svårt? Vad var roligt/trist? Detta samtal kan dokumenteras genom små anteckningar på baksidan av barnets ursprungliga skiss. (Beräknad tidsåtgång cirka 30 minuter.)

När allas fantasidjur är färdiga samlas ni igen i en ring och var och en får berätta om sitt djur för de andra barnen. Om barnet vill får det berätta hur det tänkt när det skapat djuret. Du kan också be de andra barnen berätta vilka tankar och känslor respektive djur väcker. Du som pedagog kan gärna föra anteckningar och ”intervjua” barnet om dess fantasidjur: djurets namn, familj och vänner, intressen etc. Avslutningsvis kan skisserna och djuren ställas ut på synligt ställe på daghemmet/förskolan och barnen kan ordna en vernissage för föräldrar och syskon. (Beräknad tidsåtgång cirka 15-20 minuter).

Om ni även vill arbeta med digital kompetens kan ni ännu tillsammans göra en kort film med skapelserna med hjälp av en applikation för surfplatta, t.ex. Stop motion eller Chatter pix kids.

3 Jag och vår gemenskap

Lärområdet *Jag och vår gemenskap* uppmärksammar mångfaldsfrågor och vidgar perspektivet till det omgivande samhället. Här lyfts även barnens etiska tänkande fram t.ex. genom samtal om känslor och genom arbete med frågor som berör barnen sociala och kulturella kompetens. Här uppmärksammas också den miljö som finns utanför daghemmet eller förskolan och byggandet av en hållbar framtid.

Vår livsmiljö

Mål: Att barnen ska få upp ögonen för olika typer av livsmiljöer (ljus, färger, former) och öka sin medvetenhet om värdet av att vara varsam med den.

Material: Boken, papper (A3) och kriter.

Metod: Sätt er i en ring. Läs boken och titta på bilderna. Fundera på hur det ser ut i den fantasivärld där de olika djuren lever. Vilken miljö lever djuren i? Var verkar djuren trivas? Lever de på land eller under vatten? I kyla eller värme? Vad äter de? Var kan de sova? Titta särskilt på bilderna med Eskalopen, Klumpantropus, Bombomen och Ide-djuret. Öppna det sista uppslaget innan bakpärmen: Vilken miljö är det här? Alla djuren verkar trivas – hur kommer det sig?

Diskutera på vilka sätt miljöerna liknar – eller inte liknar – barnens egen vardagliga livsmiljö? Vad behöver människor och djur i verkligheten för att trivas och må bra? Hur kan vi alla hjälpa åt att göra miljön trivsamt och hälsosamt?

Låt sedan barnen övergå till skapa fritt med papper och kriter med utgångspunkt i en miljö de själva trivs och mår bra i. När barnen är klara med sina bilder får de berätta om bilden, miljön och vad som är typiskt för den – varför de trivs och mår bra just där. Tala om färger och former i barnens bilder – vilka känslor den miljö de skapat väcker hos dig och de andra barnen. Kanske kan ni ordna en liten utställning med korta berättelser kring varje bild? Om ni blir ivriga kan ni fortsätta med att göra en ”faktatavla” om vad människor och djur i verkligheten behöver för att trivas och därmed synliggöra era samlade idéer om hur man kan bidra till en trivsamt livsmiljö.

4 Jag utforskar min omgivning

Under lärområdet *Jag utforskar min omgivning* riktas fokus bland annat mot barns förmåga att iaktta, strukturera och förstå sin omgivning. Här uppmärksammas även deras matematiska tänkande och deras förhållningssätt till teknologi och natur.

Sifferjakten

Mål: Att etablera en förståelse för samband mellan antal och siffror mellan 1 och 10. Beroende på barngruppens bakgrundskunskaper kan uppgiften givetvis varieras i svårighetsgrad.

Material: En ask, tio bildkort (huller om buller) med motiv från boken och gåtor på baksidan, sifferbilder med siffrorna 1-10, boken. Förbered bildkorten genom att färgkopiera bilder ur boken och skriva in gåtorna.

Metod: Samla barnen i en ring. Förbered läsningen av boken. Låt barnen dra varsitt bildkort ur asken, läs gåtan. Leta fram den dikt som hör till bilden, sök svar på gåtan.

Hur många sälar kan Nomadinen se? (1)

Hur många är Smygelns antenner? (2)

Hur många vingar har Daglingen? (3)

Kan ni räkna skorna på bilden med Bipolaren? (4)

Hur många är Blå bergets gäster? (5)

Hur många Vadfiskar sitter det i trädet? (6)

Hur många är fjärilarna på uppslaget med Gulalan? (7)

Hur många bruna vassblommor finns det vid Quinellans vattenkälla? (8)

Hur många soppåsar kliver Klumpantropus över? (9)

Hur många våningar med fönster finns det på det ljusaste blå huset i bilden med Bombomen? (10)

Fundera tillsammans på hur antalet kan uttryckas med hjälp av fingrarna och hur respektive siffra ser ut och leta upp dem bland sifferkorten. Låt barnen sedan utforska bilderna i boken och hitta någonting som är ”ännu fler än tio”.

5 Jag växer, rör på mig och utvecklas

Lärområdet *Jag växer, rör på mig och utvecklas* lyfter fram betydelsen av fysisk aktivitet och betonar barnens möjligheter till spontana och ledda rörelsestunder som utvecklar kroppskänedom och rörelseglädje. Här uppmärksammas också vikten av att barn får möjlighet till aktivitet både utomhus och inomhus.

Djurkavalkaden – röst och rörelser

Mål: Att barnen utvecklar sin kroppskänedom genom att utforska och uttrycka djurens känslor och karaktärer i röst och rörelser.

Material: En liten låda med bildkort av samtliga djur i boken (27 stycken). Aktiviteten kan gärna utföras utomhus – i så fall behövs också sittunderlag eller bänkar.

Metod: Sätt er i en ring. Introducera boken: bokens titel, författarens och illustratörens namn. Fråga barnen vad de tänker sig att den handlar om. Låt sedan varje barn dra ett bildkort ur den lilla lådan. Barnet får visa bilden för resten av gruppen och sedan lägga kortet på golvet/marken så att alla kan se det. När alla fått ett eget kort börjar pedagogen bläddra i boken och barnen får hojta ”stop” när de känner igen det djur de fick på sitt kort. Läs den dikt som handlar om djuret.

Sedan är det dags för en gestaltning: barnen får låtsas vara det djur som ni nyss läst en dikt om. Tillsammans funderar ni på hur djuret känner sig, hur det låter och hur det rör sig. Hur tror barnen att djuret känner sig – hur kommer det sig? Har djuret stark eller svag röst? Är det små eller stora, snabba eller långsamma rörelser? Vilka miner gör det? Uppmuntra barnen att använda rösten på många olika sätt och att röra sig med hela kroppen. Ni kan också fundera på hur olika känslor märks i rösten och kroppen.

Avsluta genom att göra en ”djurkavalkad” där barnen rör sig runt i rummet/på gården i ett slingrande tåg som gestaltar ett djur i taget på basen av de bilder barnen i tur och ordning gestaltat. Låt barnen turvis vara ledare och visa sin bild och gå först i tåget medan de andra följer efter och härmar rösten och rörelserna. Djurkavalkaden kan gärna dokumenteras i form av foton eller en kort film.

Djurdans

Mål: Att barnen ska känna igen musikens variationer i tempo (snabbt och långsamt) och dynamik (svagt och starkt) och kunna uttrycka dem genom sin egen kropp.

Material: En stor röd ballong, musikspelare, dynor till alla medverkande. Ladda i förväg ned den musik som anvisas nedan.

Metod: Arbeta med ett djur i taget. Visa bilden av djuret, samtala med barnen om det: Hur känns det i kroppen? Hurudana miner har det? Hur rör det sig i rummet? Hur vilar det? Spela sedan det anvisade musikstycket och rör er runt i rummet – antingen enligt instruktionen, som spegling av vad en ledare (barn eller pedagog) gör eller på era alldeles egna valfria sätt.

KAKAKERNA (*Saint-Saens: Carnival of the animals VII Aquarium*) Du fungerar som ledare och barnen får spegla dina rörelsemönster.

BIPOLAREN (*Brahms: Hungarian dance no 5*) Improvisera fram långsam dans och snabb dans, gärna med tydlig variation i tempo. Prata om hur det är när man inte har lust med något, när man känner sig långsam och trött, och hur det är när man känner sig pigg och snabb.

SSSCH (*Grieg: I bergakungens sal*) Rör er runt i rummet på omväxlande sätt: smyg omkring - stampa omkring. Hitta på gester och grimaser som passar ihop med musiken. Låt barnen turas om att vara ledare.

GNEJSET (*Erik Satie: Trois Gymnopedies No 1*) Ta varsin kudde och lägg er ner i en ring med fötterna mot mitten. Sträva efter att varva ner och slappna av. Den som vill kan sluta sina ögon.

HAVSGIGANTEN (*Verdi: Aida, Marcia Trionfale*) Ta fram den stora röda ballongen. Kasta och fånga den turvis i takt med musiken.

Mjuk djurgymnastik

Mål: Att barnen tränar koncentration, kroppskännetdom och balans.

Material: Avslappningsmattor, boken med bilder av de valda djuren.

Metod: Återknyt till boken och utställningen och de djur ni sett. Ge instruktionen att ni tillsammans ska göra en djurgymnastik – rörelser som passar några av djuren i boken. Led barnen genom att först visa bilden på varje djur, sedan läsa den kursiverade texten och därefter tillsammans med barnen göra de anvisade rörelserna.

VADFISKEN "Vadfisken den klättrar upp i trädet. Först sitter den på den högra grenen. Sen sitter den på den vänstra grenen. Där sitter den och tittar runt före den flyger bort." Börja med att stå stadigt på båda benen. Lyft sen högra foten och stöder den mot den vänstra vaden och sträck ut era armar. Andas lugnt och håll ställningen i en stund före ni byter ben och gör samma sak med andra foten.

HOPPELIGEN *"Hoppeligen tittar på solnedgången och skuttar runt nöjd och glad."* Sänk er ner och stå lätt i gren eller gå ner på huk. Håll knäna böjda och luta framåt lite. Håll händerna framför er och sätt ihop handflatorna framför bröstet. Hälarna skall hållas ner mot golvet. Skutta runt lite. Andas lugnt och håll ställningen i en stund före ni går över till nästa rörelse.

SMYGELN *"Smygeln lyssnar efter vänner från rymden. Först lyssnar han med den ena antennen och sen lyssnar han med den andra antennen. Kanske han får några svar."* Börja med att stå stadigt på båda benen. Ställ er sedan bredbent, lite mer än axelbrett, med tårna framåt. Sträck ut era armar (antennerna) och luta er åt ena sidan så att den nedre handen rör vid den sidans ben och den andra handen sträcker ni upp mot rymden. Andas lugnt och håll ställningen en stund före ni byter sida.

DORANEN *"Doranen har stora ögon och tycker om att titta runt omkring sig."* Börja med att stå stadigt på båda benen. Gör sedan "glasögon/kikare" med era händer och lägg dem över era ögon så att ni kan titta runt omkring er. Andas lugnt och vänd överkroppen från sida till sida i lugn takt. Det gäller att försöka röra bara på överkroppen, vilket kan vara svårt i början. Berätta sedan vad det är ni kan "se".

IDE-DJURET *"Ide-djuret skall göra sig färdig för sin vintersömn och plockar åt sig något att äta före den lägger sig i sitt bo."* Börja med att sätta er ner på golvet. Sitt raka i ryggen och böj benen framför er. Lägg den ena foten ovanpå det andra knät. Böj er lite framåt. Nu har ni byggt Ide-djurets "bo". Plocka sedan något att äta, alla får föreslå något, och gör plockande rörelser med händerna.

DAGLINGEN *"Daglingen har fått så fina vingar och längtar efter att få pröva dem. Vart skall Daglingen flyga?"* Sitt kvar på golvet men sträck ut era ben framför er. Böj knäna och sätt ihop fötterna och håll i dem. Nu har ni också fått vingar så som Daglingen och kan flyga iväg, så vifta och flaxa med era ben.

GULALAN *"Gulalan är nöjd och glad. Den blåser upp sin halsballong och smaskar i sig några tjocka flugor."* Börja med att ställa er på knä. Lägg händerna på höften för att sedan luta bakåt och titta uppåt upp efter flugor och knott. Bzzz... kanske ni ser några?

BIPOLAREN *"Bipolaren är glad, snart blir det vår och varmt. Men sen minns den, att snart är det höst igen och så blir den ledsen och ynklig igen."* Börja med att gå ner på alla fyra. Andas in och svanka med ryggen och titta framåt: Bipolaren är glad. Andas ut och runda ryggen, häng med huvudet ner mot golvet: Bipolaren är ledsen. Kom ihåg att andas lugnt. Upprepa några gånger!

ÄGGDJURET *"Äggdjuret ligger i sitt skal och undrar vad som finns utanför."* Gå ner på knä med benen ihop och sitt på hälar. Böj er framåt, så att pannan nuddar golvet medan ni lägger armarna bakåt. Nu har ni gjort ett eget ägg. Kom ihåg att andas lugnt. Behåll ställningen en stund före ni rätar på er och "spräcker vårt skal". Upprepa några gånger!

Diktmassage

Mål: Att barnen får träna på att lyssna, att massera varandra och att slappna av.

Material: Boken, något mjukt att ligga på, svag belysning i rummet under själva massagen. Förbered genom att välja cirka fem dikter som ingår i massagestunden.

Metod: Be barnen sätta sig parvis inför aktiviteten. Fråga om barnen vet vad ordet massera betyder och om de varit med om massage tidigare. Berätta att massagedikterna valts från Djur som ingen sett utom vi-boken, att samma dikt läses flera gånger och att alla får både massera och bli masserade. Visa också hur man kan massera; trycka lätt med hela handen, springa över ryggen med fingrarna, göra lätta fjärilsrörelser över hela ryggen... Berätta också att det inte får göra ont för den som blir masserad.

Sedan är det dags för massage. Introducera barnen till en dikt i taget och visa bilden på djuret innan barnen börjar massera varandra. Den som blir masserad lägger sig på mage, den som masserar lägger sin hand på ryggen. Sedan kan uppläsningen och massagen börja. Läs varje dikt två gånger innan den som masserar och den som blir masserad byter plats.

Efter att du läst 3-4 dikter, kan alla sitta runt i ring och prata om hur det kändes att massera och att bli masserad. Masserade man olika under de olika dikterna? Som avslutning till aktiviteten kan barnen sitta framför varandra i ring och ännu massera varandra en gång till någon av djurdikterna.

